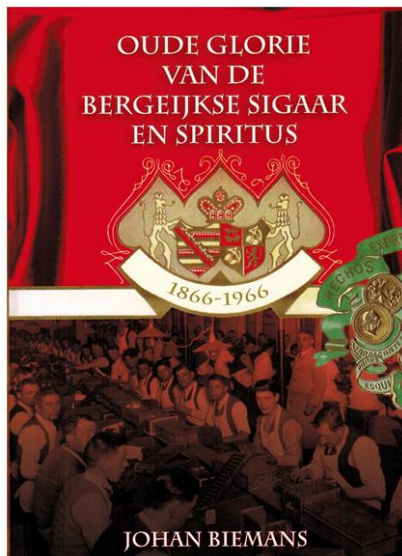

Oude Glorie van de Bergeijkse Sigaar en Spiritus

Door Ad Tilborghs, mei 2014

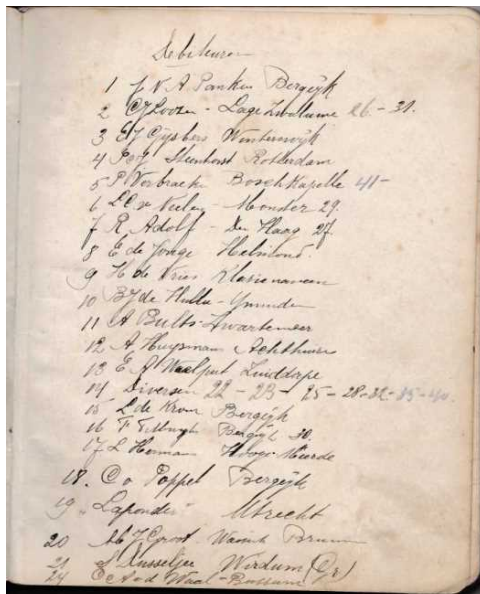
Op 3 mei 2014 werd het eerste exemplaar van het boek “Oude Glorie van de Bergeijkse Sigaar en Spiritus”* uitgereikt aan burgemeester Van de Vondevoort van Bergeijk. Dit boek is geschreven door Johan Biemans en het resultaat van een jarenlange speurtocht naar de historie van de tientallen sigarenfabrieken vanaf 1866 in het Brabantse dorp Bergeijk. Op basis van archiefmateriaal en gesprekken met oud-sigarenmakers en familieleden van de voormalige fabrikanten komen de laagst betaalde sigarenmakers van Nederland en hun patroons opnieuw tot leven. De betekenis van de fabriekjes blijft niet beperkt tot het produceren van rookwaar, maar de fabrikanten drukken ook met toneelvereniging en fanfare hun stempel op het verenigingsleven van het dorp. Dat doen de sigarenmakers zelf ook, als ze zich vanaf het begin van de twintigste eeuw schoorvoetend organiseren in de Tabaksbewerkingsbond,

natuurlijk onder de bezielende leiding van kapelaan en pastoor.

Eén van de vele lokale sigarenfabrikanten die in het in rijkelijk geïllustreerde boek aan bod komen, is Hein Tilborghs (1882-1961). In 1924 bouwde hij naast zijn woonhuis zijn sigarenfabriek die bekend zou worden als TILLENZO (Tilborghs & Zn). Aan deze fabriek zijn in het boek liefst 16 pagina’s besteed. Vooral het arbeidsconflict in 1930 krijgt opmerkelijk veel aandacht.

In de inleiding beschrijft Johan Biemans hoe hij jarenlang in de weer is geweest met het verzamelen van materiaal voor dit boek. Een moeizame speurtocht want “... Ook omdat van geen enkel Bergeijks bedrijf iets van de administratie bewaard gebleven was, werd het behelpen met her en der wat mondelinge overlevering van nakomelingen van de sigarenfabrikanten of van de nog weinige in leven zijnde sigarenmakers.” Zijn beste informant was Sjakske Hoeks (1901-1991). Hij was in zijn tijd een lopende encyclopedie als het ging over het wel en wee van de sigarenmakers en hun patroons. De aan hem ontleende gegevens lopen als een rode draad door het boek. Sjakske Hoeks had zelfs even gewerkt bij

TILLENZO, zo valt te lezen op pag. 37:

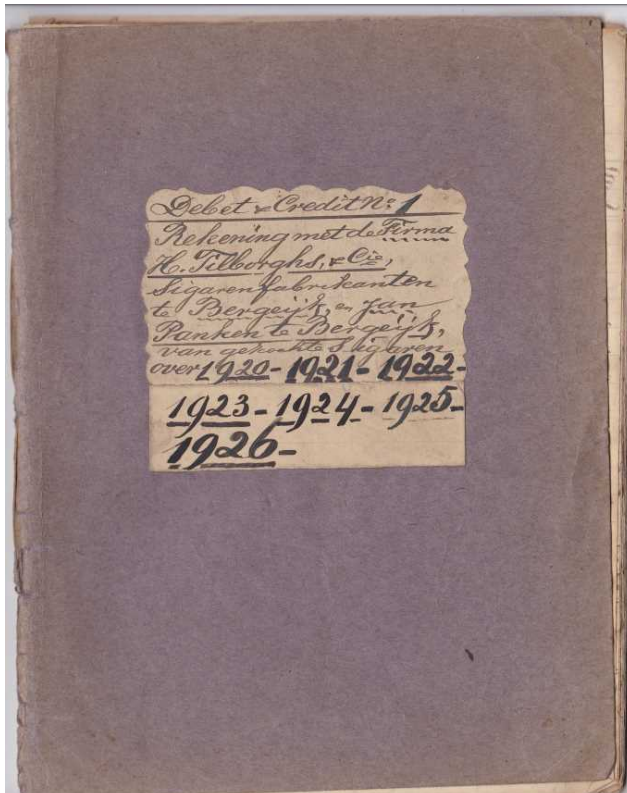

... Dan kwam Hein 's-morgens op de fabriek ... “Ik heb weer een flinke bestelling gekregen”, zei hij ... “Radiosa, po-ee-zie en proza, zoals een gans is in het water met hun gesnater eh roken de mensen een fijne Triomfator”. Die was altijd aan de gang hè ... Hein ja... Altijd rijmen en dichten. “Zoals de ganzen in het water met hun gesnater, zo roken mijn klanten de fijne Triomfator” ...

Van TILLENZO is overigens wél wat administratie bewaard gebleven, zoals kasboeken, debiteurenboeken

en een Arbeidsregister. Het debiteurenboek van 1926 bijvoorbeeld, begint met een index van de afnemers.

Bovenaan staat J.N.A Panken te Bergeijk. Dit is Jan (Jantje) Panken, winkelier en grossier in sigaren. Jan was geboren in Bergeijk op 24 december 1869 en overleed – 63 jaar oud en ongehuwd – te Bergeijk op 23 november 1933. Hij was een neef van Misterke Panken. Hij moet een goede klant van TILLENZO zijn geweest. Hij alleen al moet tienduizenden sigaren hebben afgenomen. Dit, en wat hij er voor betaald heeft, kunnen we zelfs over een reeks van jaren precies reconstrueren uit een schriftje van Jan Panken.

Rekening met de firma H. Tillberghe & Co. Sigarenfabrikanten te Bergeijk, en Jan Panken te Bergeijk over het jaar 1924

Maand	da- tum	Debet	gld.	Ets
"	"	Transport de vorige bladzijde	"	"
"	"	27000 Sigaren gekocht, van betaald	1101	00
December	22	1000 Mariano, (handwerk)	"	"
"	"	— bulken 12 ets) a f 45,- per f	45	00
December	22	1000 Radiosa, (handwerk groot)	"	"
"	"	— med. 10 ets) a f 67,50 per f	67	50
December	22	2000 Reunionsconvent (groot)	"	"
"	"	— med. 6 ets sigaar) a f 38,- per f	76	00
December	22	1000 Reclamemakers (handwerk)	"	"
"	"	— med. 5 ets sigaar) a f 33,50 per f	33	50
December	22	2000 Leiches, (handwerk)	"	"
"	"	— punten, 4 ets sigaar) a f 22,50 per f	45	00
"	"	— totaal f	297	00
1925	"	1925 — — 1925 — —	"	"
Ulei	28	Voldaan f 297,00 J.N.A Panken	"	"
Totaal		34000 Sigaren gekocht in het	"	"
jaar	1924	van betaald totaal f	1398	00
Bemerkend f 1398,00 om het jaar 1924, met de firma H. Tillberghe & Co. sigarenfabrikanten te Bergeijk, (old shop) J.N.A Panken.				

*Oude Glorie van de Bergeijkse Sigaar en Spiritus 1866-1966. Johan Biemans. Uitgave Stichting Eicha Bergeijk. ISBN 9789071567100.